

Hur mäts en kapitalrelation?

Hur mycket kapital banker är tvungna att hålla i förhållande till sina tillgångar har stor betydelse för banksystemets motståndskraft mot finansiell stress. Bankernas kapitalnivåer presenteras ofta i termer av olika kapitalrelationer inom ramen för Basel I-, II- och III-överenskommelserna. I denna fördjupningsruta ges en kortfattad redogörelse för hur dessa överenskommelser påverkar svenska storbankers kapitalrelationer samt hur de håller sig i jämförelse med en grupp europeiska bankers kapitalrelationer.

Basel I är en av de första internationella standarderna för hur mycket kapital en bank minst ska hålla i förhållande till sina tillgångar och publicerades redan 1988. Denna standard utvecklades så småningom till Basel II som i större utsträckning tar hänsyn till den risk bankens olika tillgångar är behäftade med när man beräknar minsta tillåtna kapitalnivå. Basel II publicerades i sin första form 2004. I ljuset av den senaste finansiella krisen omformas detta regelverk nu till det som kallas Basel III som enligt plan ska vara fullständigt infört senast 2019. Inom ramen för Basel III har kraven på vilken typ av kapital som får ingå i beräkningarna av den minsta tillåtna kapitalnivån skärpts jämfört med tidigare standarder.

Olika regelverk ger olika riskvägda tillgångar

Ett nyckelbegrepp för förståelsen av vad som är en banks minsta tillåtna kapitalnivå inom samtliga Baselöverenskommelser är bankens *riskvägda tillgångar*. Dessa beräknas på ett relativt komplicerat sätt, men något förenklat kan man säga att ju mindre förluster banken bedöms göra i ett mycket stressat scenario, desto lägre blir de riskvägda tillgångarna.

De ovan nämnda Baselöverenskommelserna föreskriver dock olika sätt att beräkna riskvägda tillgångar. Värdet på de riskvägda tillgångarna beror i allmänhet på inom vilket regelverk de beräknas. Inom Basel I fanns få möjligheter för en bank att påverka värdet på sina riskvägda tillgångar. Inom ramen för Basel II och III kan bankerna använda en *intern riskklassificeringsmetod (IRK-metod)* i delar av sina beräkningar. Med IRK-metoden får bankerna själva möjlighet att bestämma storleken på de riskvägda tillgångarna genom att i beräkningen utgå från modeller där de riskvägda tillgångarna beräknas utifrån historiska data över förluster. Samtliga svenska storbanker använder i dag i stor utsträckning IRK-metoden.

I samband med övergången från Basel I till Basel II infördes av försiktighetsskäl övergångsregler mellan de olika regelverken. Den exakta innebörden av dessa är relativt komplicerad men svenska storbanker illustrerar effekten av övergångsreglerna genom att redovisa värdet på sina riskvägda tillgångar både med och utan beaktande av dessa. Den ursprungliga tanken var dock att dessa övergångsregler skulle fasas ut efter en tid. Således har fokus till stor del varit på riskvägda tillgångar beräknade utan hänsyn till effekten

av övergångsregler. Diagram R1:1 visar det sammanlagda värdet på de svenska storbankernas riskvägda tillgångar beräknade inom ramen för de ovan beskrivna regelverken.

Olika typer av kapital och kapitalkrav i olika regelverk

Banksystemets kapitalnivå påverkar det finansiella systemets motståndskraft mot finansiell stress. Inom de olika Baselöverenskommelserna anges därför en minsta tillåten nivå för en banks kapitalbas. Även om den precisa definitionen av begreppet kapitalbas skiljer sig åt mellan de olika överenskommelserna gäller att en banks kapitalbas inte ska understiga åtta procent av dess riskvägda tillgångar.

Kapitalbasen delas upp i flera typer av kapital. En viktig beståndsdel är primärkapitalet, som kan absorbera eventuella förluster som uppkommer i en banks verksamhet. Den del av primärkapitalet som har störst förmåga att absorbera förluster kallas för kärnprimärkapital. Kraven på hur mycket kärnprimärkapital en bank måste hålla har skärpts i Basel III jämfört med tidigare regelverk. När Basel III tillämpas fullt ut måste en bank ha ett kärnprimärkapital som inte understiger sju procent¹⁷ av dess riskvägda tillgångar om den fritt ska kunna bestämma huruvida vinster ska återföras till aktieägarna eller ej.¹⁸ Detta är en väsentlig skillnad gentemot Basel II där motsvarande regel saknas. För att säkerställa att en banks primärkapital inte hålls på en alltför låg nivå oavsett värdet på dess riskvägda tillgångar förbereder Baselkommittén ett förslag som innebär att en banks primärkapital i relation till dess totala icke riskvägda tillgångar (bruttosoliditet) inte ska understiga tre procent.

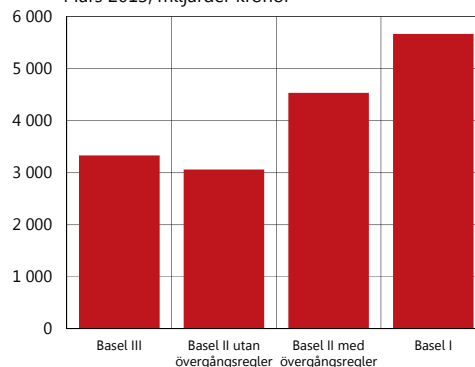
Olika kapitalrelationer inom olika regelverk med och utan övergångsregler

Primärkapitalrelationen är en banks primärkapital i förhållande till dess riskvägda tillgångar. Som tidigare nämnts beror storleken på en banks primärkapital och riskvägda tillgångar under vilket regelverk de är beräknade och på huruvida effekten av övergångsreglerna beaktats. Därför kan en och samma bank ha olika kapitalrelationer beroende på hur man räknar. För svenska storbanker kan de olika reglerna få relativt stor betydelse vid beräkningen av primärkapitalrelationer (se diagram R1:2). De stora skillnaderna i primärkapitalrelationerna förklaras av att de riskvägda tillgångarna är större med beaktande av effekten av övergångsreglerna (se diagram R1:1).

Inom ramen för Basel III redovisar bankerna även kärnprimärkapitalet i förhållande till de riskvägda tillgångarna. Denna relation kallas kärnprimärkapitalrelationen. I diagram R1:3 anges denna

Diagram R1:1. De svenska storbankernas riskvägda tillgångar

Mars 2013, miljarder kronor

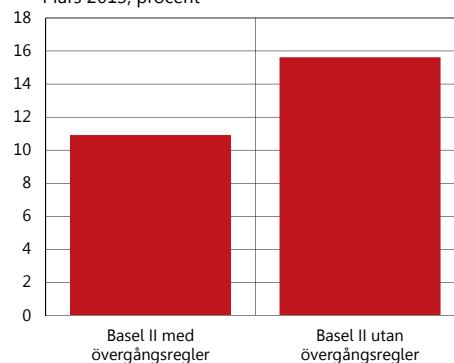

Anm. Stapeln "Basel I" visar Riksbankens uppskattning av storbankernas riskvägda tillgångar inom ramen för Basel I. Stapeln "Basel II (med övergångsregler)" visar storbankernas illustration av effekterna av övergångsreglerna.

Källor: Bankernas resultatrapporter och Riksbanken

Diagram R1:2. De svenska storbankernas primärkapitalrelationer

Mars 2013, procent

Anm. Stapeln "Basel II (med övergångsregler)" visar storbankernas illustration av effekten av övergångsreglerna. Båda staplarna visar ett vägt genomsnitt av svenska storbankers primärkapitalrelationer.

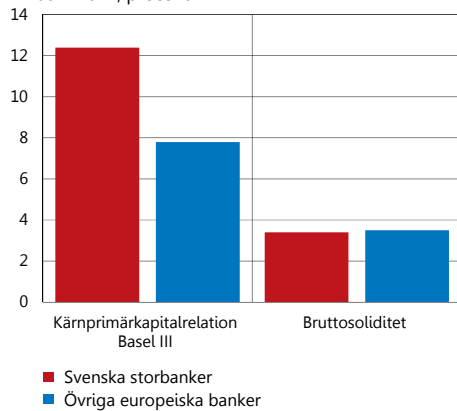
Källor: Bankernas resultatrapporter och Riksbanken

¹⁷ Om bankerna vid tillfället även är ålagda en kontracyklisk buffert kan denna siffra vara högre än sju procent.

¹⁸ I november 2011 enades Riksbanken, Finansdepartementet och Finansinspektionen om att nya kapitäläckningskrav bör införas för de svenska storbankerna. Detta innebär att storbankerna från och med 2015 bör åläggas ett kärnprimärkapitalkrav på tolv procent.

Diagram R1:3. Kärnprimärkapitalrelation och bruttosoliditet

Juni 2012, procent

Anm. Staplarna "Kärnprimärkapitalrelation Basel III" visar ett viktat genomsnitt. Staplarna "Bruttosoliditet" visar ett oviktat genomsnitt. Stapeln "Bruttosoliditet" för svenska storbanker visar Riksbankens uppskattning av denna kapitalrelation.

Källor: Bankernas resultatrapporter, EBA och Riksbanken

kapitalrelation samt primärkapital i förhållande till totala tillgångar för svenska storbanker och för en jämförelsegrupp europeiska storbanker. Mätt med dessa mått framstår svenska storbanker som bättre kapitaliserade än jämförelsegruppen vad gäller kärnprimärkapital och i paritet vad gäller bruttosoliditet.

Sammanfattningsvis gäller att jämförelser av kapitalrelationer mellan banker är relevanta om kapitalrelationerna är beräknade på likartat vis och inom ramen för samma regelverk. Det är även viktigt att beakta om man vid sådana jämförelser tar hänsyn till effekten av övergångsregler. Särskilt gäller detta vid jämförelser mellan banker i olika länder då den exakta innebörden av övergångsreglerna i allmänhet skiljer sig åt.